

Studie rozvoje průmyslové zóny

Solnice - Kvasiny - Rychnov nad Kněžnou

PŘÍLOHA Č. 4 – PRŮZKUM
PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ

Obsah

1. Úvod a metodika	2
2. Shrnutí závěrů z průzkumu	3
3. Podrobné vyhodnocení průzkumu	4
Pracovní síla a zaměstnanost	4
Ukotvení v regionu	5
Celkový dojem	5
Hodnocení vazeb na průmyslovou zónu Solnice – Kvasiny – Rychnov nad Kněžnou	7
Přínosy a dopady spojené s rozšiřováním průmyslové zóny	7
Očekávané dopady spojené s případným budoucím útlumem výrobní produkce v průmyslové zóně	9
Očekávané investice/zlepšení v zájmovém území ve spojitosti s rozšířením průmyslové zóny	9
Seznam grafů	10

1. Úvod a metodika

Průzkum podnikatelského prostředí byl součástí aktivit při zpracování Studie rozvoje průmyslové zóny Solnice – Kvasiny – Rychnov nad Kněžnou. Jednotlivé otázky v průzkumu byly navrženy tak, aby přispěly k zmapování ekonomické situace v regionu a zároveň poskytly pohled firem na rozvoj a vývoj situace v průmyslové zóně.

Výsledná zpráva je založena na odpovědích majitelů či vrcholových manažerů patnácti firem, které dotazník vyplnily nebo byly tazateli navštíveny během měsíců září a říjen 2016.

Vedle informací o podnicích, jejich prioritách, rozvojových záměrech, výzkumných a vývojových aktivitách, vnímaných problémech a názorech na ekonomický rozvoj v zóně bylo tématem rozhovorů také hodnocení úrovně místní veřejné správy i otázka dopadů rozvoje průmyslové zóny Solnice – Kvasiny – Rychnov nad Kněžnou.

Dotazníkové šetření proběhlo formou on-line dotazníků a prostřednictvím řízených rozhovorů ve firmách. Řízené rozhovory provedli odborní konzultanti zpracovatele. Závěrečná zpráva průzkumu obsahuje pouze odpovědi poskytnuté zástupci firem v agregované formě. Individuální odpovědi nejsou zpracovatelem zveřejněny.

2. Shrnutí závěrů z průzkumu

Za nejdůležitější zjištění průzkumu lze považovat následující:

- Místní ekonomika je silná a vykazuje dobrou růstovou dynamiku. Převažuje zpracovatelský průmysl, většina společností zahrnutých do průzkumu je mezinárodně konkurenceschopná.
- Dostupnost a kvalifikace pracovní síly je jedním z klíčových problémů v regionu. Všechny dotázané firmy pociťují nebo v blízké budoucnosti očekávají nedostatek zaměstnanců s klíčovými dovednostmi a kvalifikací. Firmy také vnímají stále rostoucí náklady na pracovní sílu a očekávají, že do budoucna náklady stále porostou. Do budoucna se majitelé/manažeři firem obávají, že další rozvoj průmyslové zóny a příchod nových investorů povede k deformaci trhu práce v zájmovém území a téměř k nulové možnosti získat kvalifikovanou pracovní sílu.
- Většina firem disponuje vlastními nemovitostmi / prostory pro podnikání, včetně dostatečné rezervy pro další rozvoj. Pouze jedna z dotazovaných firem zvažuje možnost odejít ze zájmového území.
- Firmy nemají nerealistická očekávání, pokud jde o podporu podnikání ze strany obcí. Na lokální úrovni ocení především lepší informovanost a častější komunikaci. Významným tématem se může stát spolupráce při zvyšování kvalifikace místní pracovní síly, kterou firmy považují za velmi důležitou pro svoji budoucnost v regionu.
- Dopravní dostupnost je firmami považována za relativně průměrnou. Na druhou stranu, řada kritických komentářů zazněla ve vazbě na kapacitu a kvalitu dopravní infrastruktury a vysoký stupeň zatížení zejména v jádrovém území průmyslové zóny.
- S rozvojem průmyslové zóny majitelé/manažeři firem očekávají intenzivní investice do dopravní infrastruktury a dále rozšíření a zkvalitnění služeb a občanské vybavenosti.
- V oblasti lidských zdrojů firmy uvítají rozšíření nabídky studijních oborů ve vazbě na poptávané profese v území, podporu při navazování spolupráce se středními a vyššími odbornými školami tak, aby došlo ke sladění nabídky středních škol a poptávky ze strany firem.

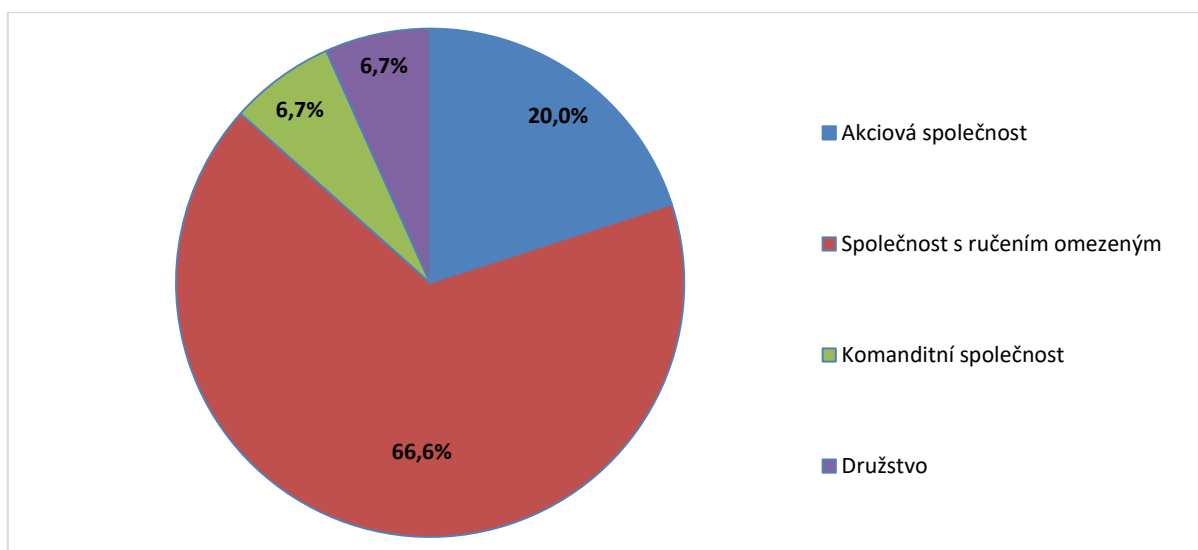
3. Podrobné vyhodnocení průzkumu

Průzkumu se zúčastnilo 15 firem lokalizovaných v okrese Rychnov nad Kněžnou: 3 velké podniky (250 a více zaměstnanců), 8 středních (50–249 zaměstnanců) a 4 malé (méně než 50 zaměstnanců).

Zkoumaný vzorek byl pro účely mezioborového srovnání rozdělen do tří skupin: 1. strojírenství a automotive (53 % firem); 2. ostatní průmysl – elektro, dřevo, plasty a potravinářská výroba – (27 % firem) a 3. stavebnictví a služby (20 % firem).

Mezi navštívenými bylo 20 % akciových společností a 66,6 % společností s ručením omezeným. Průměrné stáří firem je 35 let, přičemž čtyři firmy mají tradici z první poloviny 20. století, šest firem vzniklo v devadesátých letech a pět firem je mladších deseti let. Z celkového počtu firem, které se zúčastnily průzkumu, má šedesát procent sídlo v regionu a pouze 6 firem je pobočkou, provozovnou nebo odštěpným závodem jiné společnosti. Necelá polovina firem (47 %) je ovládána zahraničním kapitálem.

Graf 1 Vlastnictví firem

Zdroj: Vlastní šetření

Pracovní síla a zaměstnanost

V navštívených podnicích pracovalo v době realizace průzkumu (září a říjen 2016) více jak 5 300 zaměstnanců. Jednotlivé podniky prošly různým vývojem, zhruba třetina z nich za posledních 5 let propustila 15 a více procent pracovníků; zhruba třetina firem ve stejném období naopak zvýšila počet pracovníků v rozmezí 10–30 %. Optimistický je ale výhled majitelů/manažerů na příští rok u 53 % firem, které počítají s nárůstem počtu pracovníků. Pozitivně lze také hodnotit, že ostatní firmy (47 %) neočekávají v následujícím roce žádné výrazné změny v počtu zaměstnanců ani jejich snížení.

Lidské zdroje považují všechny dotázané firmy za velmi klíčové pro další rozvoj. V okrese Rychnov nad Kněžnou je situace na trhu práce značně odlišná v porovnání s ostatními regiony v České republice. Míra nezaměstnanosti se pohybuje pod 2 %. Ve SO ORP Rychnov nad Kněžnou připadají na jednoho uchazeče o zaměstnání téměř tři volná pracovní místa. Tento vývoj potvrzují i závěry z průzkumu mezi firmami. Ve všech dotázaných firmách majitelé/manažeri vnímají určité problémy v oblasti lidských zdrojů. Mezi hlavní problém patří nedostupnost pracovní síly, protože 87 % podniků pociťuje nedostatek zaměstnanců s klíčovými dovednostmi a kvalifikací již nyní a zbylých 13 % je očekává v brzké budoucnosti.

Nedostatek kvalifikované pracovní síly se projevuje především u technických oborů v oblasti automotive, strojírenství a elektro. S nedostatkem se však potýkají i firmy u potravinářských oborů či ve službách. Chybí především profese vázané na automotive: automechanik, seřizovači, mechanik-elektronik, svářeči, elektrikáři, lakýrníci, klempíři, řidiči, skladníci apod.

Vybrané komentáře pro dokreslení situace:

- Nedostatečné odborné znalosti středoškolsky vzdělaných absolventů – ze školy přicházejí pouze s obecnými znalostmi.
- Rostou firemní náklady na kvalifikovanou pracovní sílu a zejména se prodlužuje doba, než začnou být pracovníci plně efektivní.
- Noví zaměstnanci mají malou zkušenost, jsou s nimi spojeny vysoké náklady na zaučení, chybí jim určité typy zkoušek a certifikátů, aby splňovali podmínky vyhlášek.
- U mladé generace je patrný nezájem o obor, není ochotna pracovat manuálně, chybí jí zručnost a trpělivost.
- Uchazeči mají velmi často vysoké sebevědomí, velká očekávání a požadavky (obvykle jediné kritérium je výše mzdy), ale znalosti a schopnosti tomu neodpovídají.

Dalším negativem, které musí některé firmy řešit, je odchod pracovníků. Téměř 47 % firem uvedlo, že řeší odchod pracovníků k dominantnímu zaměstnavateli v regionu.

Nedostatek kvalifikovaných pracovníků řeší firmy obvykle různým způsobem, spolupráce firem se středními školami či jinými vzdělávacími institucemi je pouze ve výjimečných případech.

Ukotvení v regionu

S ukotvením v regionu souvisela otázka nemovitostí pro podnikání. Z celkového počtu 72 % firem podniká v nemovitostech, které vlastní. Méně než polovina firem (46,7 %) současně uvádí, že plánuje další rozšiřování svých kapacit ve stávajících nemovitostech. Další prostory pro rozšíření svých aktivit v zájmovém území bude potřebovat pouze nepatrná část dotázaných (14,3 %).

Možnost odejít ze zájmového území zvažuje jedna firma, která jako hlavní důvod uvedla konkurenci v lokalitě.

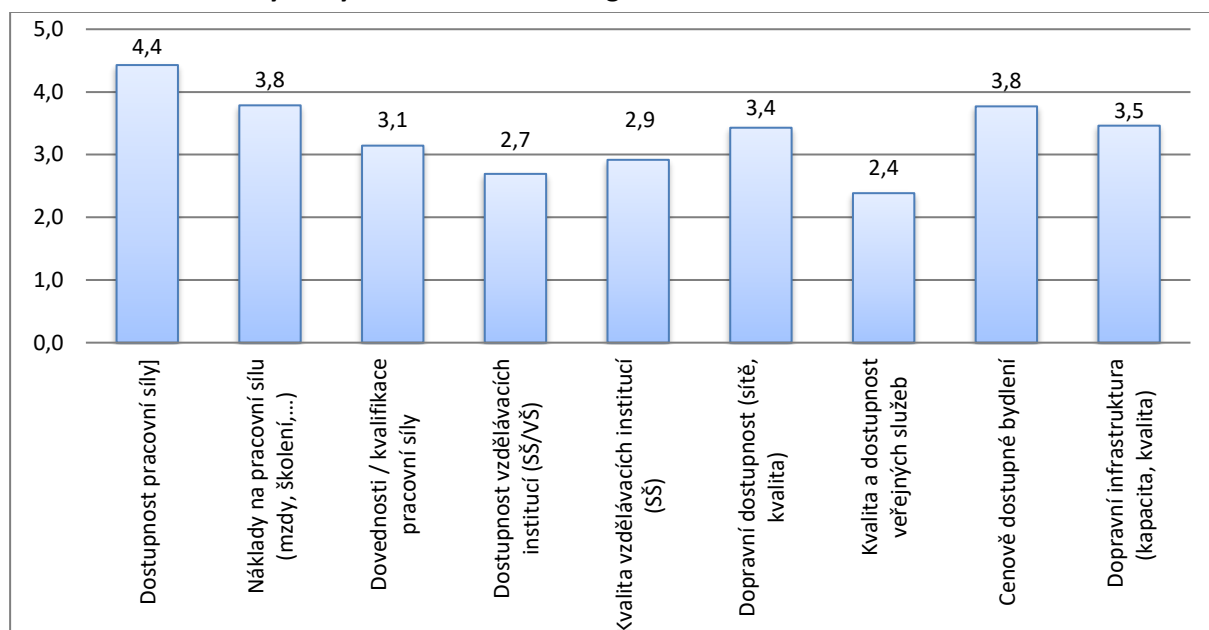
Celkový dojem

V další části byly firmy požádány, aby ohodnotily zájmové území v osmi kategoriích. Jak plyne z grafu č. 2, firmy nejlépe hodnotí veřejné služby v regionu a dostupnost vzdělávacích institucí v regionu. V těchto kategoriích přidělovali dotazovaní víceméně dvojky a trojky (známkování jako ve škole).

Kvalita vzdělávacích institucí (SŠ) je stále ještě hodnocena relativně průměrně (celková průměrná známka činí 2,9).

Na čtvrtém místě jsou hodnoceny dovednosti pracovní síly, které firmy hodnotily také ještě jako relativně průměrné (3,1).

Graf 2 Zhodnocení vybraných charakteristik v regionu

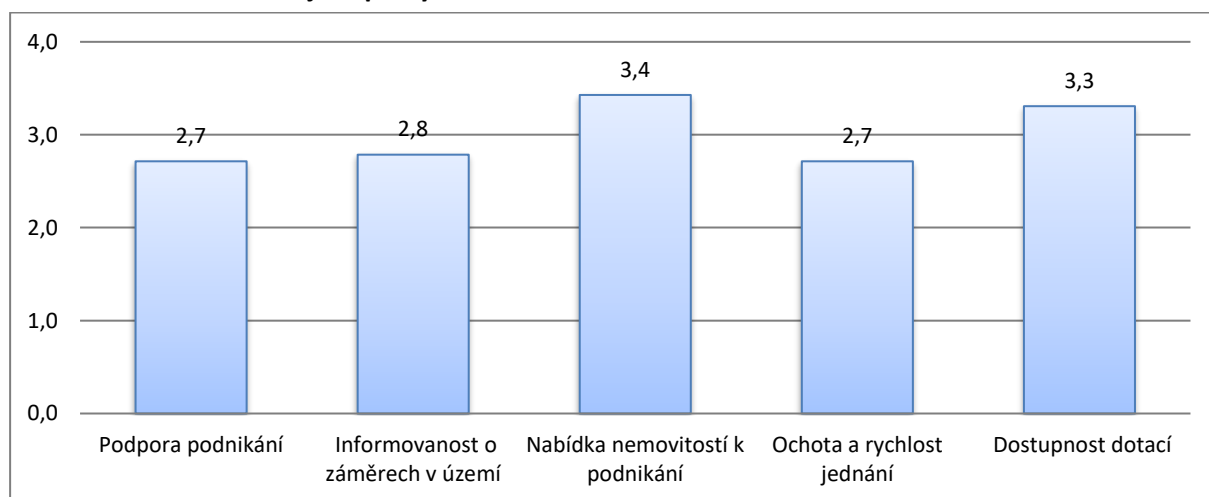
Zdroj: Vlastní šetření

Nejmenší spokojenost je naopak spjata s dostupností pracovní síly (4,4) a náklady na ni (3,8). O něco méně negativně je hodnocena cenová dostupnost bydlení (3,8). Nespokojenost dotazované firmy vyjádřily také s kapacitou a kvalitou dopravní infrastruktury (3,5).

V další části byli dotazovaní požádáni, aby ohodnotili kvalitu místní veřejné správy a možnosti, které jsou firmám v regionu nabízeny. Nejlépe firmy hodnotí ochotu a rychlost jednání se zástupci místní samosprávy – průměrné hodnocení je 2,7. Obdobně je hodnocena i podpora podnikání v regionu.

Relativně průměrně byla zhodnocena informovanost o záměrech v zájmovém území – celková průměrná známka je 2,8.

Graf 3 Zhodnocení veřejné správy

Zdroj: Vlastní šetření

Naopak malou spokojenost vyjádřily firmy s nabídkou nemovitostí k podnikání (3,4) a dostupností dotací (3,3).

Nejčastější zmíněné pozitivní aspekty zájmového území (seřazeno dle četnosti):

- průmyslová tradice

- přítomnost klíčového odběratele
- kvalita a dostupnost veřejných služeb
- nízká nezaměstnanost
- vysoký potenciál pro rozvoj doplňkových služeb v návaznosti na prosperující ekonomiku

Nejčastěji zmiňované negativní aspekty v zájmovém území:

- vysoký stupeň zatížení automobilovou dopravou a nedostatečná dopravní infrastruktura – hlavní tahy v regionu, jádrové území průmyslové zóny
- špatná, téměř nulová dostupnost pracovní síly, nízká nezaměstnanost
- růst sociálně patologických jevů, problémy s minoritami
- nedostatek nájemního bydlení, ubytovacích kapacit v jádrovém území průmyslové zóny
- vysoké náklady na pracovní sílu
- vysoké zastoupení firem z oblasti automotive

Hodnocení vazeb na průmyslovou zónu Solnice – Kvasiny – Rychnov nad Kněžnou

Na závěr šetření byly firmy požádány, aby zhodnotily situaci, která je spojená s intenzivním rozvojem průmyslové zóny Solnice – Kvasiny – Rychnov nad Kněžnou. V této sekci byly firmám položeny tři otevřené otázky zaměřené na:

- přínosy a dopady spojené s rozšiřováním průmyslové zóny
- dopady spojené s případným útlumem rozvoje zóny
- očekávané investice v zájmovém území spojené s rozvojem průmyslové zóny

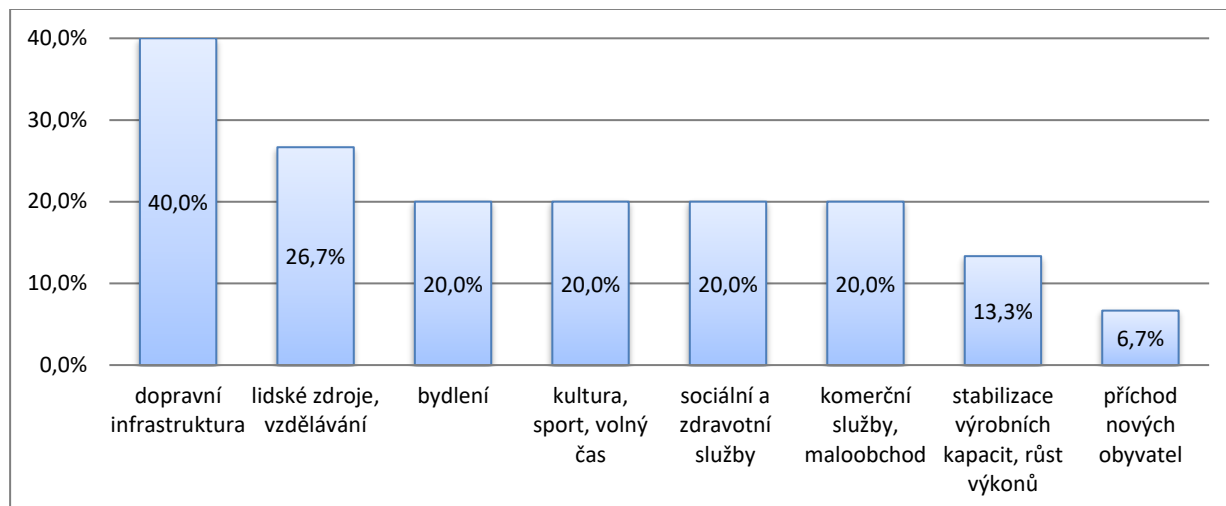
Přínosy a dopady spojené s rozšiřováním průmyslové zóny

Při celkovém zhodnocení očekávaných dopadů souvisejících s rozvojem průmyslové zóny v zájmovém území očekávají firmy pozitivní dopady zejména v oblasti dopravy (40 %) a vzdělávání (27 %). Zhruba čtvrtina dotázaných firem očekává, že dojde ke zkvalitnění a rozšíření nabídky v oblasti kultury, sportu, volného času, zdravotních a sociálních služeb a celkovému rozšíření a zkvalitnění spektra komerčních služeb.

Vybrané komentáře pro dokreslení situace:

- u dopravní infrastruktury jsou očekávány zejména přínosy v podobě zvýšení kapacity dopravních tahů v zájmovém území, odlehčení dopravy v problémových lokalitách (jádrové území PZ, obce);
- v oblasti lidských zdrojů bude docházet k rozšíření nabídky studijních oborů a ke sladění nabídky SŠ/VOŠ a poptávky ze strany firem v zájmovém území, k intenzivnější spolupráci mezi firmami a středními a vyššími odbornými školami;
- v zájmovém území bude dostatečná nabídka ploch pro rozvoj bytové výstavby;
- v zájmovém území bude dostatečné spektrum kvalitní nabídky v oblasti kultury, sportu a volnočasových aktivit a komerčních služeb.

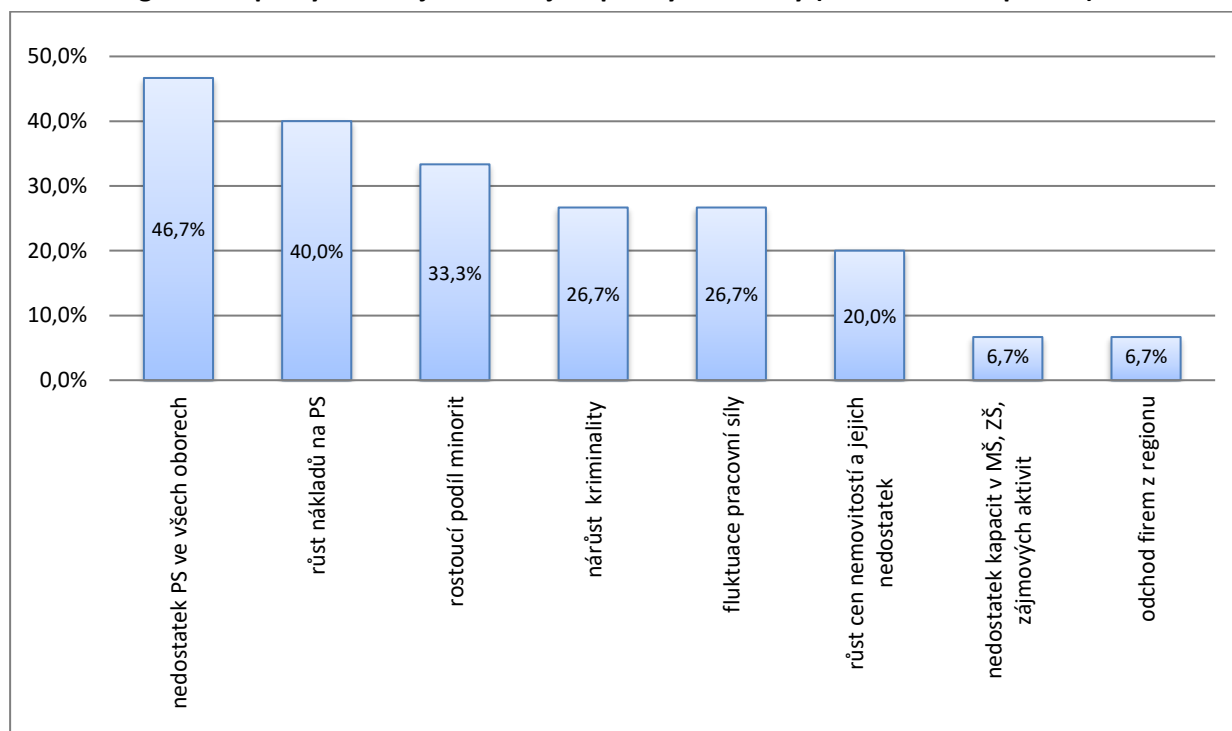
Graf 4 Pozitivní aspekty související s rozvojem průmyslové zóny (dle četnosti odpovědí)

Zdroj: Vlastní šetření

Nejvyšší negativní dopad je u firem očekáván v oblasti lidských zdrojů. Téměř polovina dotázaných majitelů a manažerů zmínila obavy spojené s dopadem na trh práce. Již v současné době mají firmy v zájmovém území velké problémy získat lidské zdroje. V souvislosti s dalším rozvojem průmyslové zóny očekávají, že bude téměř nemožné v zájmovém území nalézt potřebnou pracovní sílu, a to ve všech oborech průmyslu, i ve službách. Zhruba třetina firem očekává také negativní dopad v oblasti kriminality a narušování veřejného pořádku v souvislosti s očekávaným nárůstem počtu agenturních zaměstnanců různých minorit.

Graf 5 Negativní aspekty související s rozvojem průmyslové zóny (dle četnosti odpovědí)

Zdroj: Vlastní šetření

Očekávané dopady spojené s případným budoucím útlumem výrobní produkce v průmyslové zóně

V otevřené otázce se firmy shodly na pěti klíčových dopadech:

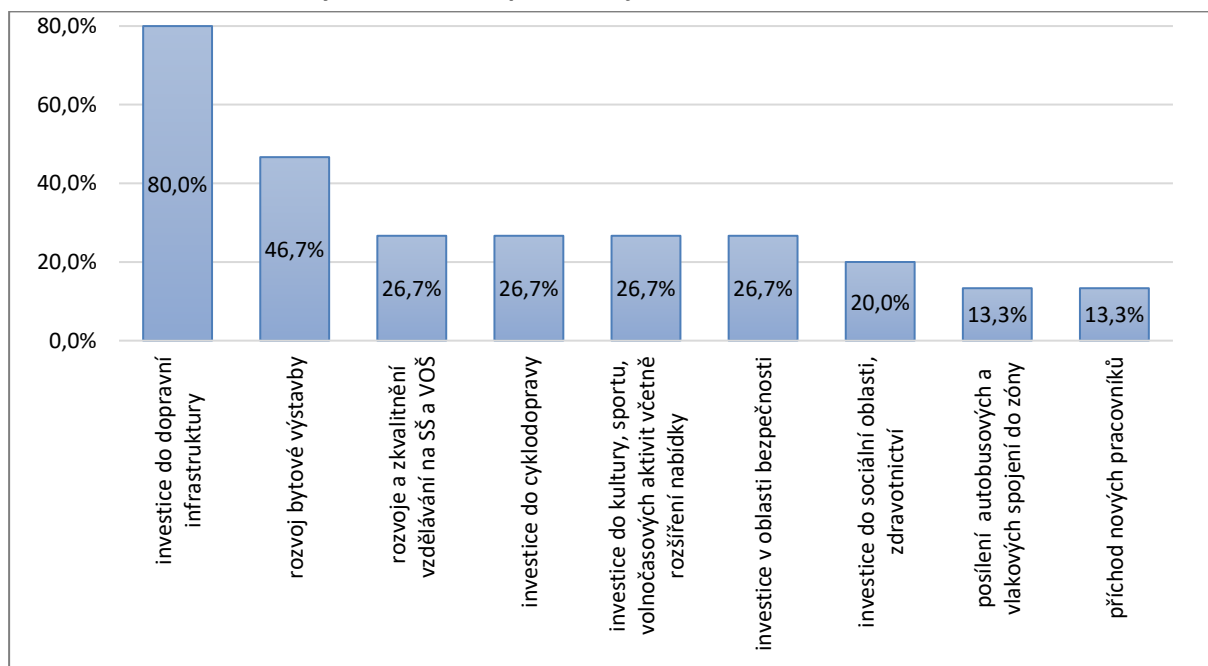
- výrazný růst nezaměstnanosti
- odchod firem ze zájmového území
- pokles životní úrovně obyvatel regionu
- růst sociálního napětí a sociálně patologických jevů
- dopad na podnikatele navázané na průmyslové centrum

Růst nezaměstnanosti, který by nastal v případě útlumu aktivit v průmyslové zóně, je všemi firmami považován za klíčový dopad do území. Zhruba třetina dotázaných firem uvádí, že z pozitivního hlediska by tento útlum zlepšil situaci na trhu práce z pohledu širší nabídky volné pracovní síly.

Očekávané investice/zlepšení v zájmovém území ve spojitosti s rozšířením průmyslové zóny

Poslední otevřená otázka se zaměřila na očekávání, které firmy mají v souvislosti s rozvojem průmyslové zóny Solnice – Kvasiny – Rychnov nad Kněžnou. Největší investice jsou předpokládány do dopravní infrastruktury (80 % dotázaných). Jednat by se mělo o výstavbu obchvatů, kvalitního a kapacitně dostačujícího dopravního napojení průmyslové zóny a napojení území na dálniční síť.

Graf 6 Přehled očekávaných investic/zlepšení v zájmovém území

Zdroj: Vlastní šetření

Téměř polovina dotázaných firem předpokládá investice v oblasti bytové výstavby – příprava pozemků pro výstavbu rodinných domků, developerské projekty. Třetina firem předpokládá investice i do dalších oblastí (např. zdravotnictví, školství, sociální služby, nabídka volného času) tak, aby docházelo ke komplexnímu rozvoji zájmového území, jeho stabilizaci a zvyšování kvality života obyvatel.

Seznam grafů

Graf 1	Vlastnictví firem.....	4
Graf 2	Zhodnocení vybraných charakteristik v regionu	6
Graf 3	Zhodnocení veřejné správy	6
Graf 4	Pozitivní aspekty související s rozvojem průmyslové zóny (dle četnosti odpovědí)	8
Graf 5	Negativní aspekty související s rozvojem průmyslové zóny (dle četnosti odpovědí).....	8
Graf 6	Přehled očekávaných investic/zlepšení v zájmovém území.....	9